

digeri, ac lienem uentriculo pertinaciter colligari comperies, quo² duas nuper commemora-
tas à uenis lienem accedentibus propagari scripsimus. Atque hinc sedulo obseruandum uenit,
huiusmodi uenas ab eis quæ lienem accedunt in uentriculum digestas, neque distributionis
forma, neque colore, neq; implantationis specie, quicquam ab alijs in uentriculum excurrer-
bus uenis differre. <sup>Dextri caudi-
cis portæ tri-
ci series.</sup> Dexter uenæ truncus (quem in intestina potissimum diffindi narrabam) e² g² f² l²
quæ primum mesenterio à dorso nascenti committitur, in tres præcipuos diffinditur ramos:
qui in alias denuò innumeras uenarum soboles diuicari, inter duas mesenterij membranas
produuntur, atque inferiorem posteriorem ue intestinorum partem quæ mesenterio alliga-
tur, & quam dissectionum professoribus cauam uo carelibuit, amplectentes, in ieiunum, ileum,
cæcum & dextram coli sedem, qua id dextro reni & iecori adiacet, finiuntur. Quot uerò ab his
diffindantur soboles, quum prorsus sint innumera, dictu est arduum: dein nō omnibus ean-
dem distributionis exhibent seriem, quamuis (uti diximus) ad intestina illæ propagines excur-
rant. A tercio dextri portæ truncus ramo, qui in sinistram partem medij mesenterij potissimum
diffinditur, insignis uena in⁴ sinistram mesenterium, quod colon à liene ad rectum usque in
testinum dorso alligat, porrigitur, atq; nunc dictis uenis in intestina diffusis similiter, in plures
deriuata furculos, eam coli regionem, quæ à uentriculi sinistra sede ad rectum usq; intestinum
pertinet, adit. Inter omnes sinistri mesenterij uenæ ramos, unus insigni magnitudine inter
duas sui mesenterij membranas (quæadmodū cæteri omnes rami) intertextus, secundum coli
finē deorsum sub recto intestino prorepat, multas uenulas ex superiori anteriori ue ipsius sede
ad eam intestini partem, qua porrigitur, depromens. Præfens ramus quum ad recti intestini
extremum usque contendit, non amplius rectā sub intestino deducitur, sed in⁵ plures utcuq;
exiles diffusus ramulos, finem recti intestini orbiculatim amplectitur. Porro & si frequenti-
mæ sint trium nunc dictorum dextri portæ truncus ramorum soboles, tamen plures numero-
sioresq; in gracilia, quàm crassiora intestina distribui, cuius ex dissectione obuium est. Quo
enim intestina uentriculi fundo sunt magis continua, eo pluribus uenarum implicantur furcu-
lis, quoniā ex illis plus succi quàm ex sedi uiciniorebus sit exugendum. Quemadmodum uerò
nōnullis prius enarratis uenæ portæ ramis⁶ corpora quædā glandulosa atq; ad amussim quo-
dammodo carnea attendi circundicq; dicebam, sic etiam ramorum per mesenterium ad inte-
stina diffusorum sectionibus, glandulæ quædam interiacent, proportionem in magnitudine
cum distributis propaginibus seruantes. In grandioribus enim propaginū diductibus (quem-
admodum ubi dextre portæ truncus in tres primos ipsius ramos finditur) magnæ reponuntur
glandulæ, in subsequenti uerò horum ramorū diuicationibus graciliores minoresq;. Hu-
iusmodi quoq; glandulæ, capillorū modo prætenues uenulas, à uenis quas interiacent mutuan-
tur. In has igitur propagines portæ uena digeritur, quæ omnes aut ad nutritionem, aut excre-
menti alicuius expurgationem, aut in uentriculo excocti cibi in iecoris portas deductionem,
ad eam excurrunt. Pari modo⁷ propagines numerosa sobole in omentum diffuse duntaxat
ut illud enutrient, multoq; adipe imbuant, à portæ uena deriuantur. Propagines lienem peten-
tes rerum Conditor fecisse conijcitur, ut simul lienī alimentum deferant, atq; ex iecore feculen-
tum sanguinem seu melancholicum succum in ipsum expurgēt. Quum enim crassius sangui-
ficationis recrementum his propaginibus in lienem uehatur, & quum hæc illud lienī porrigant,
simul quoq; necessariū lienī nutrimentū offerūt. siquidem, ut in quinto libro, nō sine religione
tamen quadam, scripturus sum, lien atrum illud sanguificationis recrementum in sui nutritio-
nem conficit, & lien per⁸ uenas ab illis quæ lienī inferuntur in uentriculum profusas, quod ipsi
ex feculentiori sanguine reliquum est, neq; sibi concoquere ac adaptare ualeat, in uentriculum
eruclat, uerū id nō (ut dissectionum professores male arbitratur) in superius uentriculi orifi-
cium diffundens, sed ad fundū præcipue, quod⁹ maior uena à uenis lienem aduentibus exorta,
in uentriculū pertinet. Surculi capillorū modò tenues ad glandia in hoc à rerū Opifice dedu-
cuntur, ut illa à portæ ramis alimentū colligāt. Cæterū¹⁰ reliquæ omnes portæ propagines
in uentriculū & intestina digestæ, duplici nomine extruuntur, partim ut illis nutrimentū submi-
nistrent, partim ut suis finibus & oculis in uentriculum & intestina hiantibus cōfectum à uen-
triculo cibū ex ipso ac intestinis exugant, atq; ad iecur tanquam cōcoctionis officinā toti huma-
no corpori cōmunem transferant. Ingressus autem & ascensus in hanc regionē, ex multis, quæ
nunc narrauimus, strictis itineribus unus præparatur, ipse nimirū portæ uenæ¹¹ caudex, quem
ueterum quispiā Naturæ operū peritus ante Hippocratem¹² nuncupauit, à quo in hunc
usq; diem portæ uenæ nomen ad nos manauit, ipsaq; (ut & Galenus testatur) à nōnullis porta
iecoris, ab alijs ianitrix appellatur, uerū nonnulli totā uenam hoc nomine donari nolunt, sed
partem

partem ipsius duntaxat, quæ primū à iecoris substantia cernitur libera. Dicitur & caudicis
nomine¹³ caudicis, quod etiā nomen Galenus interdū cauæ uenæ¹⁴ quæ iecori est proxima, & præ
terea magnæ arteriæ, quæ è corde pronascitur, tribuisse uidet. Dein portæ uena ab alijs etiā iecoris
manus nuncupat, quod iecur ea ad elaborati in uentriculo cibi attractionē tanq; manu utatur.
Sunt qui lactea appellat, quod hæc uenæ quæ hæc ab intestinis iecori desert, lacteus sit. Porro uenā
portæ, succū eū quæ è uentriculo, præcipue autē ex intestinis ad se allicit, atq; in iecur desert, ieco-
ris modo in ipso deductu concoquere, ac eidem præparare, & in rudem sanguinem mutare
haud facile concessero: quantumuis grauitur id in quarto de Usu partū libro Galenus asserat.
Nullam enim sanguificationis uim mēbraneo & coriaceo uenæ corpori assignare possum: &
si quæ esset, illa profectū album pararet sanguinē, non secus quàm à uentriculo emutata, lacteū
colorem referunt, uti & uentriculi substantiā albam, non autem iecoris modò concreti sangui-
nis instar rubram esse liquidd cernimus. Atque hoc Galeni placitum non semel ab ipso repeti-
tum alijs resellerem, nisi Galenus ipse sexto de Dogmatibus Hippocratis & Platonis eam mu-
tasset sententiam, suūp¹⁵ sius, quo acrius Aristotelem oppugnaret, oblitus. Ramum portæ, quæ
sub recto intestino decliuem ac mesenterio sustulturn porrigi scripsimus, nonnunquam ad hæ-
culenti sanguinis per ani uenulas, sanguine interdum manantes, expurgationem plurimum
conducere arbitror. Quandoquidem dum aut ob lienis obstructionem, aut aliud quodecunq;
ipsius uitium, feculentus sanguis non uniuersus, uel nullus planē in lienem absumitur, uel lien
eundem ad uentriculum eruclare nequit, huius rami beneficio certis quibusdam interuallis, uti
mulierum menstruæ purgationes solent, per anum externi credo. Rarius enim ex uniuerso
corpore hæmorrhoidum uitio laborantibus ad uenæ cauæ ramulos in sedem pertinentes, lu-
tosum eiusmodi sanguinem regurgitare uerisimile nobis uidetur, dum ueram uenæ portæ di-
tributionem perspectam habemus. Quippe ex hac coniecturari est promptissimum, quī is san-
guis à liene non attractus, aut ob meatuum obturationem non admissus, unde fluebat rursus
regurgitet, atque sua grauitate per ramum ad intestinum rectum pertinentē deorsum procum-
bat, ibi que tantisper referuetur colligatur que, donec nimium turgentes uenæ osculis reseratis
per anum manare illum sinant. Huic meæ sententiæ magnum robur adiecit is quem hoc san-
guinis defluxu per interualla laborantem rescuimus. Huic enim minor, sed durior lien fuit, &
uena sub recto intestino excurrens, pollicis quasi crassitiem superauit, eoq; modo sanguine tur-
gebat, quo iam parturientium animalium uenas uterum amplexantes, insigniter amplas disten-
tasq; cernimus. Verū hæc paulo latius à nobis relata sunt in epistola, qua dextrā axillarem in
lateralī morbo (si modò dextram aut sinistram feces, quicquam interfit) aperiendam docui, ac
proinde nunc ad uenæ cauæ seriem est accedendum: nam portæ uenam secandi modum ad fi-
nem Quinti libri reijciendum duxi, in quo omnium nutritionis generationis que organorum
administrationem unā persequar.

CHARACTERVM TOTIVS VENAE CAVAE
DELINEATIONIS, QVAM SVBSEQVENS
pagina proponit, Index.

FIGURAE, quam in proxima reponemus pagina, quatuor Capitibus seriatim sub-
sequentibus communis est, proportionēq; illi correspondet, qua integram arteriæ magnæ seriem
ante duodecimum huius libri Caput, ac dein dorsalis medullæ neruorum distributionem ante un-
decimum quarti libri Caput exhibebo, quæ in ea uirilis corporis magnitudine (quemadmodum
& hæc uenæ cauæ figura, & musculorum & ossium simul compactorum tabulæ) depinguntur,
quam huic papyro (quæ regalis uulgò dicitur) accommodam fore putauit. Verū si cuiuspiam po-
stea uisum fuerit, eiusmodi nudas uenarum, arteriarum, & neruorum icones aut ex proportionē,
ut clariore reddantur, augere (uti in mea Epitome factum cernis) aut propter chartæ angu-
stiam, seu potius ob typographorum sordes & auaritiā imminuere, id unum moneo & rogo
pariter, ne quis has figuras circumscribens, aliam hominis imaginē illis adijciat: quemadmodum
plagiarij quidā profectū, ex quibus hanc uenarum seriem sedula dissectione collegissem dignissi-
mi, in meis Anatomicis tabulis Argentinae impressis tentarunt. Hæc enim circumscriptio,
et similitudo rationibus negotiū uitiet, ob id tamen etiā respuenda est, ne omnes uenæ hac expresse
figura in una tantum corporis superficie digeri, ac anteriori tantū parti peculiare esse uidean-
tur: potissimum quum nemo tam rerum ignarus in his Naturæ mysterijs operam nauet, qui in
h 4 hæc